

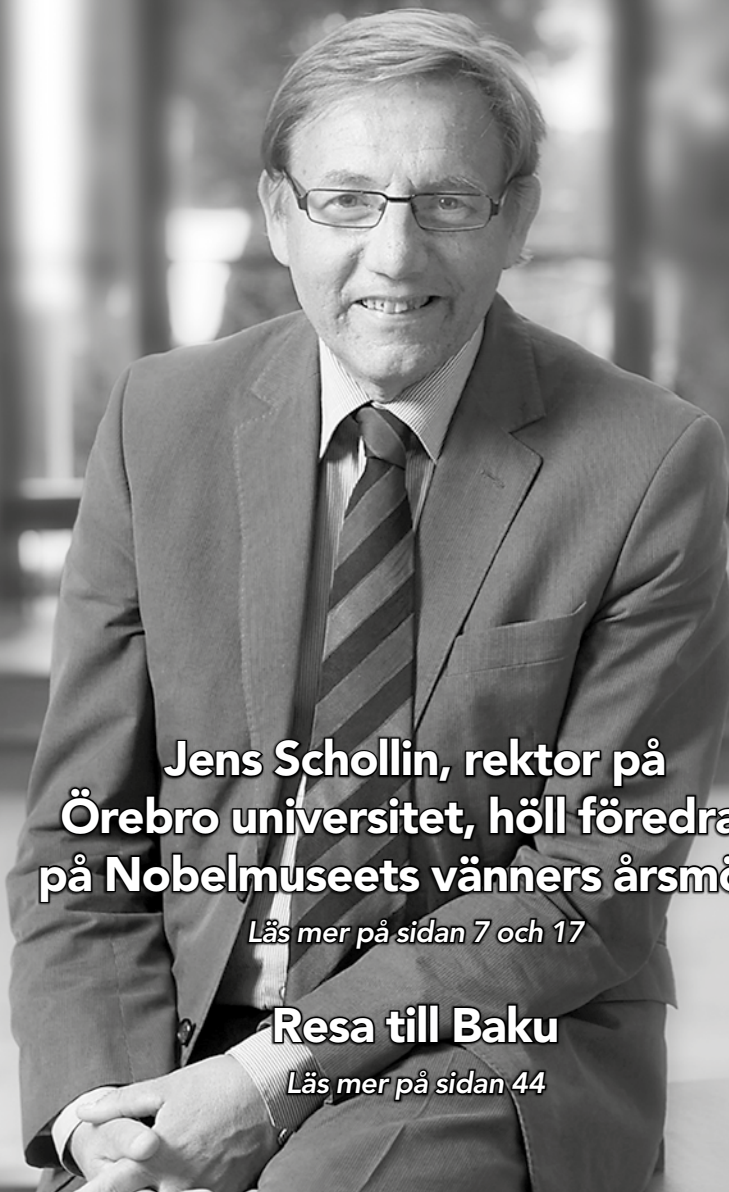


NOBELVÄNNEN

Nr 1

Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner

2016



**Jens Schollin, rektor på
Örebro universitet, höll föredrag
på Nobelmuseets vänner årsmöte**

Läs mer på sidan 7 och 17

Resa till Baku

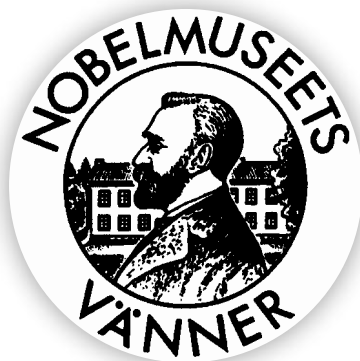
Läs mer på sidan 44

Innehåll:

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner 2016	3
Ordförande har ordet	4
Årsmötet 2016.....	6
Verksamhetsberättelse 2015	7
Föredrag av Jens Schollin.....	17
Tal Nobeldagen i Tingshusparken 2015	23
Vad har hänt sedan sist.....	27
Hur Nobelbysten kom till Bibliotheca Alexandrina	29
Branobel.....	43
Resa till Baku	44
Medlemsinformation	46
Händer i vår på Nobelmuseet	48

Tidningen Nobelmuseets Vänner ges ut av Föreningen Nobelmuseets Vänner
Redaktör – Jaana-Kaisa Björk

Omslagsbild: Jens Schollin. Foto: Örebro universitet.



Nobelmuseets Vänner - Styrelse 2016

Ulrika Lundgren

ORDFÖRANDE

ulrika.lundgren@karlskoga.se

Anita Öjendal

VICEORDFÖRANDE

anita.ojendal@telia.com

Susanne Morfeldt-Havstarad

SEKRETERARE

susanne.morfeldt-hafstrand@ptj.se

Sif Eklund

KASSÖR

sif.eklund@gmail.com

Jaana-Kaisa Björk

REDAKTÖR NOBELVÄNNEN

jaanakaisa.bjork@outlook.com

Olof Frisk

ANSVARIG HEMSIDAN

olof.frisk@gmail.com

Boris Holm

LEDAMOT

boris.holm@bahnhof.se

SUPPLEANTER

Alf Rosberg

alfrosberg@telia.com

Boo Thovander

boo.thovander@telia.com

Christel Nilsson

aoch.nilsson@telia.com

Monica Albertus

albertus.monica@telia.com

REVISORER

Rolf Lindberg

lindberg.rolf@hotmail.com

Per Aspeli

per.aspeli@hotmail.com

REVISORSSUPPLEANT

Ulf Sjöstrand

sjostrand_ulf@hotmail.com

ADJUNGERANDE

Hans Johansson

hans.johansson@nobelkarlskoga.se

Christer Franklin

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

VALBEREDNING

Marie-Louise Naclér

SAMMANKALLANDE

marie-louise.naucler@live.se

Mikael Björk

mikael.bjork@outlook.com

Lena Sjöstrand

sjostrand_lena@hotmail.com



Ulrika Lundgren, foto Frida Edlund

Ordföranden har ordet

Äntligen dags för årets första nummer av tidningen Nobelvännen! Vår förenings forum för att bevara vårt fantastiska kulturarv, Nobelmuseet i Karlskoga. Tack till våra annonsörer, som gör det möjligt för oss att ge ut tidningen. Tipsa gärna Era företagarkollegor. Vi har behov av fler annonsörer. Era intäkter täcker kostnaderna för att trycka och skicka ut tidningen, tack!

Vad är då egentligen ett kulturarv? För att få veta mer besökte jag Riksantikvarieämbetet.

Där menar de att ett kulturarv består av det som äldre generationer skapat och hur detta uppfattas, tolkas och förs vidare idag. Ett kulturarv kan bestå av berättelser, byggnader, föremål samt traditioner som övertagits från tidigare generationer. Kulturmiljön är en del av kulturarvet och innefattar den fysiska

miljön som påverkats av människan som exempelvis Alfred Nobels Björkborn. Ett kulturarv har inga direkta tidsgränser vilket gör att det skapas av både historia, nutid och framtid. Visst är det en underbar förklaring!

Vi i Nobelmuseets vänner stödjer ett kulturarv och vi är dessutom en del av skapandet av kulturarvet Alfred Nobels Björkborn tillsammans med Nobelmuseets personal.

Kulturarv är något unikt, oersättligt och vackert. Ansvar för dess bevarande läggs på den nuvarande generationen. Det vill säga oss! Vill därför tacka för Ert stöd för Nobelmuseets vänner. Ni har fått inbetalningskort för medlemsavgiften 2016 och vi ber Er att betala in så snart som möjligt. Då kan vi än bättre stödja och utveckla vårt kulturarv.

Valborgsfirandet sker traditionsenligt den 30 april. Nobelvännernas huvudtalare 2016 är

Edit Oldenburg. En av Nobelmuseets kunniga och engagerade guider. Vi är så glada över att Edit ville ställa upp som årets vårtalare.

Utställningen om Alfred Nobel som innovatör och Werner Vögeli som hovtraktör och ansvarig för kungens middagar för samtliga nobelpristagare i 42 år, fortsätter. Passa på att besök utställningen som är kvar till och med augusti 2016.

Karlskoga konsertförening och Nobelvännerna fortsätter även sitt samarbete och som medlem får du 50 % rabatt på biljetten då programmet är på Alfred Nobels Björkborn. Passa på att njuta av vacker musik i fantastisk miljö för halva priset som medlem.

Med "vårliga" hälsningar

Ulrika Lundgren

Ordförande

Nobelmuseet Vänner

MAXI

ICA STORMARKNAD

KARLSKOGA

Öppet alla dagar

8-22

Gesällgatan 5, 691 34 KARLSKOGA
tel 0586-67670.

PRISMA

Välkommen till oss i Nya Folkets Hus!

Tel. 0586-315 90 alt 070-68 315 90

Vi serverar dig med:

DAGENS LUNCH ALT. MATLÅDA • CATERING
MIDDAGSBESTÄLLNINGAR • STYRELSEMÖTEN
KONFERENSER • BEGRAVNINGSKAFFE M.M.

Dessutom kan du få hjälp med att sy om och sy nytt i vår systuga.



Årsmötet för Nobelmuseets vänner 2016

Årsmötet för Nobelmuseets Vänner hölls söndagen den 13 mars på Mötesplats Alfred Nobel. Nya styrelsen som valdes finns på sidan 3 i tidningen. Verksamhetsberättelsen för 2015 kan du också läsa här. Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar höll Jens Schollin, Örebro Universitet, föredrag ”Ett universitet i regionen – hur ser

utvecklingen ut”. Han berättade om universitetets utveckling, hur man ser på framtiden, varför det är nödvändigt att ha ett starkt universitet i regionen. Vad det tillför Karlskoga och vilken betydelse det har att ha Björkborn och Alfred Nobels minne så nära oss och arbeta så tätt tillsammans. Längre referat på föreläsningen finns i på sidan 17.

Vi tandläkare stöder Nobelmuseet:

Helena Tollstoy

•

Catarina Rydberg Lundin

•

Magnus Hansson

•

Susanne Morfeldt-Hafstrand

•

Jan Danielsson Munhålsan

Nobelvännerna

Verksamhetsberättelse 2015



Styrelsens sammansättning 2015

Ordförande

Ulrika Lundgren

Vice ordförande

Anita Öjendal

Sekreterare

Susanne Morfeldt-Hafstrand

Kassör

Sif Eklund

Ledamöter

Jaana-Kaisa Björk

Olof Frisk

Lasse Sjöberg

Suppleanter

Boo Thuvander

Alf Rosberg

Christel Nilsson

Monica Albertus

Annelie Rådesjö

Nobelmuseets representanter

Hans Johansson

Christer Franklin

Övriga

Revisorer

Björn Edman

Rolf Lindberg

Revisorssuppleant

Per Aspeli

Valberedning

Marie-Louise Naucélér (*sammankallande*)

Mikael Björk

Lena Sjöstrand

Styrelsen

Styrelsen har haft sju protokollförda möten under året, samt årsmöte och konstituerande möte i mars. Två möten har genomförts för att genomföra medlemsfesten i oktober. Vice ordförande har representerat Nobelvännerna i planeringen av Valborgsmässaftonens festligheter. Arbetsgruppen för den 10

december har haft tre möten där ordförande varit sammankallande. Projektgruppen för utställningen kring Alfred Nobel och Werner Vögeli har haft fem planeringsmöten inför invigningen av utställningen. Tre möten har genomförts inför "Middag med Nobeltema" med eleverna från Bråtenskolan.

Årsmöte

Årsmöte hölls söndagen den 15 mars, 2015 på "Mötesplats Alfred Nobel". Innan årsmötet avhölls en ceremoni där Barbro Åkesson blev utsedd till hedersmedlem i Nobelmuseets vänner. Detta med anledning av sina förtjänstfulla insatser kring förtäring för föreningen. Ordförande för årsmötet Anders Ohlsson samt ordförande för vänföreningen överlämnade ett unikt diplom som museiintendent Hans Johansson hade skapat.

Under ledning av Anders Ohlsson avhandlades därefter stadgeenliga förhandlingar. Till ordförande omvaldes Ulrika Lundgren. Efter förhandlingarna fick Nobelvännerna lyssna till Brita Åsbrink, frilansande journalist, som föreläste under rubriken "Bröderna Nobels oljebolag i Ryssland – dess uppgång och fall".

Tidningen Nobelvännen

Styrelsens redaktör Jaana-Kaisa Björk har svarat för att två nummer av tidningen "Nobelvännen" har kommit ut under verksamhetsåret. Därutöver har även två nyhetsbrev skickats ut. Tack vare våra annonsörer har tidningen kunnat tryckas och har skickats ut per post till medlemmarna och till annon-

sörerna. Tidningen har även lagts ut på offentliga platser som bibliotek och turistbyrå.

Medlemsregister för Nobelvännerna

Anita Öjendal är styrelsens registeransvarige. Medlemmarna uppmanas att ange sina e-mailadresser vid inbetalningen av årsavgiften. Medlemmarna ombedes dessutom att kontakta Anita Öjendal för att uppdatera sina kontaktuppgifter. Anitas mailadress är: anita@ojendal.se

Medlemskort

Ni har väl uppmärksammat att Ni har Ert medlemskort på baksidan av tidningen Nobelvännen! Bara att klippa ut och ha med sig vid olika aktiviteter.

Nobelvännernas hemsida

Nobelvännernas hemsida har utvecklats under året genom att Olof Frisk i styrelsen, har sett över denna. Hemsidan har fått ny layout och namnet www.nobelvannen.se. Olof Frisk har under året ansvarat för kontakter avseende hemsidan. Samarbetet med Karlskoga Folkhögskola och Möckelnföreningarna finns kvar genom att informationen länkas.

Aktiviteter under året

Valborgsmässofirande

Firandet förlades 2015 till innergården på Alfred Nobels Björkborn. Vår-

marknaden öppnade kl. 17.00 och pga. vädret flyttade marknaden in i Stallet. Nobelvännerna hade ett marknadsstånd



Valborgsfirandet första gången på Gårdsplanen på Nobelmuseet i Karlskoga. Foto Jaana-Kaisa Björk

med informationsmaterial om föreningen för medlemsvärvning och sålde även souvenirer från museibutiken. Marknadsföringen sköttes bland annat av Jaana- Kaisa och Mikael Björk, Olof Frisk och Hans Johansson. Saffran & Kardemumma ordnade med kaffeserve-

ringen och en idrottsförening sålde korv och bröd. Kl. 18.00 började programmet med musik och sång med kör från musikskolan. Karlskoga Tidnings chefredaktör Catharina Forsberg höll vårtal. Ungdomens vårtal hölls av Hanna Hörnell. Brasan hade av säkerhetsskal



Gustavsgatan 25
Tel 0586-341 10

Öppettider:
Tis-fre 8.00-17.00
Lö 10.00-14.00.

PL's Hjälpmedelsbutik

ÅTERFÖRSÄLJARE FÖR

Joya



Gustavsgatan 25
691 34 Karlskoga
Tel 073-214 98 23

Öppettider
Mån-Tors 16:30-18:00
Fre 10:00-18:00
Lör 10:00-14:00



Utställning om Hovtraktören Verner Vögeli pågår t.o.m. 2016. Foto J-K Björk

flyttats och kunde därför också tändas. Trots vädret hade uppskattningsvis 700-900 besökare sökt sig till firandet.

Invigning av utställning om Werner Vögeli som "Nobelkock".

Invigningen den 1 juni 2015, inlededes med en lunch för särskilt inbjudna gäster. Det var styrelserna i vänföreningen Nobelmuseets vänner och styrelsen i föreningen Werners Vänner, samt styrelsen i stiftelsen Alfred Nobels Björkborn. Därutöver var Karlskogas kommunfullmäktiges ordförande Anders Ohlsson på plats. Ordförande i Folkhälsonämnden Christina Gustavsson samt ordförande i kultur- och föreningsnämnden Siv Björck-Kjellgren fanns på plats. Tidigare kommunalråd Margareta Karlsson var också där och kunde berätta om när Werner var på besök på Alfred Nobels Björkborn hösten 2006. Werners äldsta son Roland Vögeli hade kommit tillsammans med sin mor Ingrid Vögeli. Från Operakällaren kom

köksmästare Erich Shaumburger som arbetat med Werner i 37 år och vice vd på Operakällaren Jean-Paul Bénèzeth. Hans Johansson, museichef för Nobelmuseet i Karlskoga, Ulrika Lundgren, ordförande i Nobelmuseets vänner och Werners Vänner och Ingrid Nordqvist-Vögeli invigde minnesutställningen om hovtraktör Werner Vögeli.

Utställningen pågår från den 1 juni 2015 till den 31 augusti 2016 och finns i Alfred Nobels laboratorium. Fotografen Urban Svensson har bidragit till många bilder och har varit behjälplig med olika material som där visas upp. Utställningen om Werner Vögeli hade inte kunnat genomföras utan Hans Johanssons engagerade arbete.

Middag med Nobeltema för Bråtenskolans elever

Eleverna på Bråtenskolan har under året haft smak och sinnesträning, s.k. sapere-undervisning i sitt schema. Finalen på detta tema blev en middag i Stallet på



*Finklädde barn från Brätenskolan på middag i Stallet på Björkborn. Foto Ulrika Lundberg
Foto Ulrika Lundgren*



Björkborn. Middagen tillägnades Alfred Nobel och hovtraktör Werner Vögeli. Elevmedverkan var en del i villkoren för att Region Örebro skulle delfinansiera utställningen om Werner Vögeli. Eleverna hade parallellt studerat retorik och höll ett fantastiskt tal på vers till Alfred Nobels och Werners Vögelis ära. Nobelvännerna representerades av Hans Johansson och ordförande Ulrika Lundgren.

Föreläsning "Ond kemi"

Tillsammans med Nobelmuseet genomfördes en medlemsaktivitet i oktober genom att professorn och sommarprataren Ulf Ellervik höll en föreläsning med temat Ond kemi. Ett intressant föredrag som kunde genomföras tack vare Boris Holm. En av Karlskogas mest hängivna kemister. En del av Nobeldagarna 2015.



Ulf Ellervik från Kemi i Bergslagen höll föredrag om Ond kemi. Foto J-K Björk

Medlemsfesten

Under Nobelvännernas kväll under Nobeldagarna deltog 34 personer i en trevlig samvaro med mat och musik. Styrelsen hade bildat en arbetsgrupp för att planera inför vänföreningens egen fest fredagen den 23 oktober. Det blev en exklusiv middag med musikaliskt tema under ledning av Teachers Blended. Flera av medlemmarna var mycket elegant klädda i passande kläder för månaden oktober.



"Bordet" som vann musiktävlingen med all rätt som bilden visar bestod av Ulrika Lundgren, Sif Eklund, Elisabeth Röckert, Ulf Lundgren och Lars Röckert. Foto J-K Björk



Marie-Louise Naucier, Mikael Björk, Åsa Lindberg och Elisabeth Röckert förgyllde kvällen med Oktoberfestinspireade kläder. Foto J-K Björk

Nobelvännerna passade också på att hurra extra för vår hängivna Nobelmedlem Anders Jones som var där med sin fina fru Birgitta. Anders hade just fyllt jämna år.

Nobelbakelse

Inför den 10 december var Nobelvännerna och Nobelmuseet en del av Karl-skoga kommuns aktivitet om en bakelse-tävling till Alfred Nobels ära. Efter ett intensivt juryarbete korades vinnaren.

Nobeldagen den 10 december

Den 10 december inleddes med lunch och en uppskattad föreläsning av Hans Johansson om fredspriset på Stallet. I samband med lunchen kunde freds-



Nobelbakelse 2015. Foto Ulrika Lundgren.



Högtidshållandet av Nobeldagen på Konsthallen. Foto J-K Björk

Konsert med Ingrid Langaard, sång, och Thomas Larsson, piano, var mycket uppskattad. Foto J-K Björk



pris-utdelningen från Oslo ses på storbildsskärm. Till dessert serverades den utsedda Nobelbakelsen.

På kvällen den 10 december genomfördes sedan traditionsenligt firande av Alfred Nobel med kransnedläggning vid bysten i Tingshusparken. Högtidlighållandet är ett samarrangemang av Nobelvännerna, Karlskoga kommun, Svenska kyrkan Karlskoga, Odd Fellow logen Alfred Nobel samt Karlskoga-Nobel Rotary klubb. Nobelmuseets vänner är sammankallande i arbetet. Årets firande var mycket välbesökt med ca 50 personer. Kvällen inleddes i Konsthallen med glöggmingel. En uppskattad konsert med Ingrid Langaards sång och Thomas Larsson på piano följde på detta. Kyrkoherde Pernilla Rosin, höll därefter det traditionsenliga talet. Fanfar spelades av Jörgen Årlandsback, Marcus Gustavsson, och Jacob Pedersen från Kulturskolan.

Konsserter under året

Nobelvännerna fortsätter sitt samarbete med Karlskoga konsertförening. Som medlem får man 50 % rabatt på biljetten då Konsertföreningens program är på Alfred Nobels Björkborn. Stöd gärna musiklivet genom att bli medlem i Konsertföreningen, www.karlskoga-konsertforening.se

Den 21 december sjöngs julen in på Irländskt vis och flera Nobelvänner deltog.

Stöd för restaurering av originalritningar

Två från Nobelstiftelsen utlånade originalhandlingar har genom tidigare oakt-samhet skadats. Det är Alfred Nobels originalritningar till en bår och Alfred Nobels medlemskort till Österrikiska fredsförbundet (med underskrift av Bertha von Suttner). En restaurering



*Konsert med Irländsk
Jul med Christy
O' Leary och Örebro
Kammarstråkar.
Foto J-K Björk*

kostar cirka 10 000 kr som vänföreningen bistått med till museet.

Slutord

2015 har varit ett år där Nobelvänner-
na fortsatt att medverka till och stödja
Nobelmuseet i Karlskogas fortsatta
drift och utveckling. För att öka kun-
skaperna om Alfred Nobels Björkborn
har en utställning kring Werner Vögeli
och Alfred Nobel visats och kan fortfa-
rande ses i laboratoriet. Besökssiffrorna
fortsätter att öka, inte minst tack vare
besökare från Kina. Platscheferna, Hans
Johansson och Christer Franklin gör ett
idogt och initierat arbete. Peter Sundh
och Edit Oldenburg som guider, andra
guider samt övrig personal på museet
gör utvecklingen möjlig. Bokningarna
på Mötesplats Alfred Nobel fortsätter
att strömma in både från företag, för-
eningar, kommuner och från privatper-
soner. Inte minst väljer allt fler att hålla
sina bröllop i Stallet. En underbar miljö
för att ingå äktenskap.

Lasse Sjöberg och Anneli Rådesjö

lämnar nu styrelsen. Stort tack för gott
arbete i styrelsen.

Kommunen och landshövding Maria
Larsson fortsätter att på olika sätt ge
sitt stöd till Nobelmuseet i Karlskoga
och ser verksamheten som en fortsatt
betydelsefull del i profileringen av Al-
fred Nobels Karlskoga. Här ser vi fram-
emot ett spännande år i Alfred Nobels
Björkborns utveckling.

Tack alla som bidragit till stöd för
Nobelmuseet i Karlskoga under året.

Stort tack till personal och guider på
museet, som arbetar engagerat för att
det Alfred Nobel stod för ska leva vidare,
och för att Karlskoga ska kunna erbjuda
besökare ett intressant och spännande
museum.

Karlskoga den 13 mars, 2016

*Ulrika Lundgren
Anita Öjendal, Jaana-Kaisa Björk
Susanne Morfeldt–Hafstrand,
Olof Frisk, Lasse Sjöberg
Sif Eklund*

**DEFEATING
THE IMPOSSIBLE
SINCE 1886**

BOFORS TEST CENTER

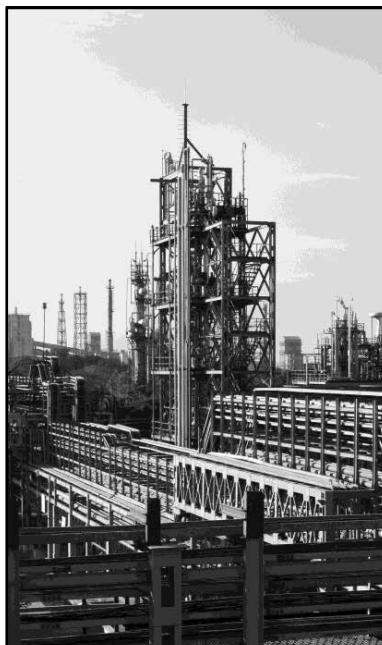
www.testcenter.se

Vi är till för Dig

- året runt
- dygnet runt
- i alla väder



www.karlskogaenergi.se



Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering ingår i koncernen Chematur Technologies med säte i Karlskoga.

Företaget utvecklar, projekterar och bygger kemianläggningar runt om i världen. Koncernen har även dotterbolag i Finland, Tyskland och USA, samt intressebolag i Indien.



www.chematur.se



Jens Schollin. Foto: Örebro universitet.

Föredrag av Jens Schollin

*Rektor Örebro universitet och professor i pediatrik, barnmedicin,
på Nobelmuseets vänner årsmöte 2016-03-13.*

Sammanfattad av Ulrika Lundgren, Nobelmuseets vänner

Jens Schollin börjar med att tacka för att ha fått komma hit och tala på Nobelmuseets vänner årsmöte. Alfred Nobels Björkborn är en viktig plats för universitetet menar Jens. Det finns en tydlig vilja att stödja museet genom både ekonomiskt bidrag men även genom att försöka få nobelpristagare att besöka Alfred Nobels hem.

Jens Schollin berättar att han är född i Örebro men läste vidare i Lund och studerade kemi, matematik och medicin. Jens kom tillbaka till Örebro tack vare en bra chef samt att familjen kunde få hjälp med barnvakt!

Sveriges äldsta universitet var Uppsalas som grundades år 1477 men låg nere under större delen av 1500-talet. Universitetet har därefter varit i oavbruten verksamhet sedan 1595. Uppsala universitet inrättades efter påvlig bulla och privilegiebrev från riksrådet. Dåtidens svenska styresmän fick höra

att Danmark var på väg att söka tillstånd för att få inrätta ett universitet i Köpenhamn. Då skyndade man sig till Rom för att hinna före danskarna med Uppsalas ansökan. Köpenhamns universitet bildades först år 1479 och Uppsala hann före.

Lunds akademiska tradition påbörjades visserligen redan 1425 med en högskola då staden ännu tillhörde Danmark. Därför anser de flesta att Lund inte kan räkna sin akademiska status förrän 1666 då universitetet grundades.

Danskarna kan också ha spelat en roll i grundandet av universitetet i Lund. Planen var från början att starta ett universitet i Linköping. Behovet av att försöka försvenska de gamla danska kolonierna gjorde slutligen att universitetet i stället förlades till Skånelanden. Linköping fick därmed vänta ända till 1975 för att få sitt universitet.

Örebro universitet är stolt filial till

Uppsala universitet. Örebro Universitetets utveckling har en intressant historia och Jens börjar med att beskriva hur universitetet blev universitet. Sverige gör skillnad mellan högskolor och universitet vilket inte är så vanligt i andra europeiska länder. Europa har närmare 10 000 universitet/högskolor. Det är viktigt för Sverige att ha del av internationell utbildning. Det gör att det var viktigt för Örebro att uppnå status som universitet. Högskolan i Örebro bildades 1977 och 1999 blev högskolan äntligen ett universitet.

Bergslagen och region Örebro var det rika landskapet men som alla vet skedde strukturomvandling och det blev stor skillnad för Örebro. Det blev en kamp för att få behålla regionsjukhuset i Örebro. Många ansåg att det fanns ett för mycket. Men det fanns en stor vilja att skapa en identitet och man kämpade samtidigt för att Högskolan i Örebro skulle få den sjätte medicinska fakulteten. Det blev dock ett rejält bakslag för Linköping tog dock hem både medicin och teknik. Linköping tog hem en enorm seger med många ledande politiker i spetsen som stärkte arbetet.

Örebro blev rejält stukat men fick i detta sammanhang istället gymnastik och idrottshögskolan (GIH) och socionom utbildning. Det började ta fart med forskning och utifrån humaniora och lärarutbildningar.

1991 kom Ingvar Lind till Örebro som rektor efter att ha varit vid Linkö-

ping universitet. Ingvar Lind fick uppdraget att göra universitet i Örebro. Det var dock inte så lätt att hitta pengar. Den ekonomiska krisen år 1992 gjorde att 20 % av personalen fick gå.

Tre personer på sjukhuset fick då idén att bli universitetssjukhus för att rädda verksamheten. Resan började för att bli ett universitetssjukhus. Många aktiviteter och diskussioner och man inledde ett omfattande samarbete med Linköpings universitet. Jens Schollin ringde och kollade om namnet universitetssjukhus var skyddat men så var det inte och sjukhuset döptes sonika om till universitetssjukhus. Detta tack vare Jens initiativ.

Högskolan i Örebro arbetade samtidigt för att bli universitet och erhöll status som svenskt statligt universitet 1999. Universitetet invigdes den 6 februari 1999 av dåvarande statsminister Göran Persson.

Steg ett för ett universitet är att skaffa sig viktiga utbildningar som gör att studenterna kommer. Den första utbildningen blev juristutbildning. Örebro universitet har i samarbete med Universitetssjukhuset Örebro i många år också strävat efter att få en egen läkarutbildning. Den 30 mars 2010 beslutade till slut Högskoleverket att ge Örebro universitet tillstånd att utfärda läkarexamen. Vid ett informationsmöte på USÖ samma dag förklarade Tobias Krantz, dåvarande högskole- och forskningsminister, att regeringen skulle bevilja Örebro universitet tillstånd att starta



Diskussion uppstod mellan Jens Schollin och Anders Jones under föredraget. Foto. Ulrika Lundgren

läkarutbildningen. Utbildningen startade därefter vårterminen 2011.

Efter denna historik gick Jens Schollin över till att beskriva universitetets tre uppdrag: Det viktigaste är att utbilda befolkningen. Att förse landet med välutbildade personer som kan bidra till landets välbefinnande. Det andra uppdraget är forskning. Ny kunskap ska skapas och gammal forskning måste ifrågasättas för att kunna vara aktuell. Det tredje uppdraget är samverkan med andra för att stödja sina två andra uppdrag.

Universitetet har femdubblat antalet studenter sedan starten och det var 48 000 som sökte utbildningar hösten 2015. Universitetet budget är ca 1,5 miljard kronor. Det är lika mycket som

Karlskoga kommuns koncerns (inklusive bolagen) budget.

Det viktigaste enligt Jens är dock inte att ha så många studenter som möjligt utan att ha de bästa studenterna som sprider universitetets goda renommé. Jens driver verksamhet med kvalitet och därför är det bättre att ha färre studenter men väldigt bra studenter.

Det är hög genomströmning av studenter och den ligger på 90 %. Linköping och Örebro ligger i topp i perspektivet att studenterna får relevant anställning inom ett år. Därför har man också satsat på forskning. Därför tog Jens in en internationell kommitté som utvärderade all forskning på universitetet år 2009. Detta för att se vad uni-

versitetet var bra på och för att kunna omfördela pengarna på bästa sätt.

Ett annat sätt var att säkra systemet för att kunna söka pengar till forskning då all forskning finansieras genom att söka pengar. Ett center skapades därför för att söka pengar och man skapade också en komplett innovationskedja - från tanken till banken. På Science park möts industrin och universitetet i samverkan i enlighet med universitets uppdrag. Nya lösningar på industri problem skapas i samverkan. Innovationskedjan är viktig dels inom stora företag och dels för att starta nya företag.

Underbart att se denna utveckling kommenterar en av de besökande Nobelvännerna, Jan-Erik Eriksson. Han påpekar att innovationsmiljön är fantastisk att se.

Karlskoga och Örebro universitet håller på att utveckla tillverknings-tekniskt centrum tillsammans. Jens berättar att han länge inte trodde att de skulle komma fram i Karlskoga men nu har industrin totalt vänt och samarbetet växer.

Ska universitetet lyckas med sin internationalisering behöver man följa den rankning som görs. Inom universitetsvärlden är man enormt fokuserad på att jämföra universitet. Det finns olika rankningar och en av dem handlar om att bedöma forskning. En annan ranking bedömer utbildningen och Örebro har plats nummer 334 i världen av totalt cirka 22 000 lärosäten. Bland Europas lärosäten ligger Örebro på plats 145.

Örebro har ett fåtal internationella studenter vilket är en svaghet som behöver åtgärdas.

Det universitetet arbetar med är hur de uppfattas av andra? Vad är det som gör att Örebro universitet blir unikt? 80 % kommer inte från regionen men 50-55 % av studenterna stannar i regionen.

Det gör att Alfred Nobels Björkborn och närheten till Alfred Nobel har lyfts upp i universitetet marknadsföring och man stödjer museet ekonomiskt.

Flera företag i Karlskoga har varit en god förutsättning för att kunna söka civilingenjörs utbildning. Saab Dynamics och Bofors har varit ett stort och viktigt stöd i detta arbete. Science park var också en del i denna utveckling. Fokus och industrikunnande finns i Karlskoga. Universitet har en god nytta av Karlskoga och Björkborn menar Jens Schollin.

Dagen efter tillkännagivandet av Nobelpriset skickar Jens inbjudan till pristagarna att komma till Örebro universitet och Alfred Nobels Björkborn. Det är en enorm marknadsföring för Örebro universitet att Alfred Nobels Björkborn finns i regionen.

Jens Schollin avslutar med att tacka Nobelmuseets vänner för det stöd föreningen ger till Alfred Nobels Björkborn och önskar oss fortsatt lycka till. Självtänker Jens gå i pension till sommaren 2016. Föreningens ordförande tackar Jens för sitt fina föredrag samt överlämnar en blomma.

Trötta trägolv?

Vi renoverar dem gärna.
Infärgning, slipning, läggning



happy homes®

Skogsbovägen 2, Karlskoga. Tel 0586 - 362 75
Öppettider: Mån-fre 10-18, lör 10-14, sön 10-14
www.happyhomes.se



Byggvaror till lågpris!

Linnebäck • Telefon 0586-72 20 10
www.nords.se

Provkör din
nya SUBARU,
CHEVROLET
eller OPEL
hos oss!

BIVA



TIBASTVÄGEN 10, KARLSKOGA
Tfn 0586-364 50



SVENSK ■■■ FASTIGHETSFÖRMEDLING

Är du miljonär?

*Vi är mäklaren med koll på läget.
Värdera din bostad och hitta dina köpare hos oss. Välkommen!*

Bergsmansgatan 4, Karlskoga
Tel. 0586-552 00 • E-mail: sf.karlskoga@svenskfaste.se • www.svenskfaste.se

S|E|B

Karlskoga
Telefon 0771-62 10 00



*Auktoriserad
hälsorådgivare*

Bergsmansgatan 2
Tel. 300 66
www.lifebutiken.se

Var 20:e sekund, varje timma, dygnet runt får en patient någonstans i världen ett tandimplantat från Nobel Biocare. Det var den unge forskaren Per-Ingvar Brånemark som 1952 gjorde den banbrytande upptäckten att titan kan växa samman med levande benvävnad.



1965 behandlades första patienten med tandimplantat och 1981 bildades det företag som skulle komma att höja livskvaliteten för miljontals människor världen över.



Nobel Biocare är ett globalt bolag med 2 400 anställda. Våra produkter säljs i drygt 70 länder. Tillverkning sker vid sex anläggningar i Sverige, USA, Japan och Israel. I Karlskoga tillverkas de tandimplantat av titan som gjort vårt företag världsberömt. Något att vara stolt över!



www.nobelbiocare.com



Kyrkoherde Pernilla Rosin

Tal till Alfred Nobels ära 10 dec 2015

Om Alfred Nobel hade skrivit ett brev till oss, om han hade berättat för oss några få glimtar ur sitt liv. Hade det kunnat låta så här?

”Kära vänner, kära karlskogabor!

Min barndom var ganska ojämn. Ja, du kanske undrar vad jag menar? Jo, min far, som var en mycket framgångsrik man, var inte alltid så framgångsrik. När hans företag blomstrade, så gjorde den verkligen det. Han lyckades då spara ihop en förmögenhet.

Men så rätt som det var så dalade hans affärer och plötsligt var vi fattiga. I mina unga år fick jag finna mig i att från ena dagen tvingas gå på gatorna och sälja tändstickor för att få ihop till brödfödan, till att nästa dag få privatundervisning i naturvetenskap och olika språk. Inte sällan tänkte jag på döden i de mest mörka stunder...

När min far hade flyttat till Ryssland fick mor och vi barn klara oss så gott vi kunde och det var ett hårt liv ska ni veta. Att inte veta om man skulle få något att äta när man vaknar på morgonen är svårt för ett litet barn. Det som bar mig och min familj var hoppet om att få komma till far och få lära mig något annat i livet. Hoppet om att få resa iväg för att få leva ett bättre liv lämnade mig faktiskt aldrig under mina levnadsår.

Så kom då dagen då vi fick resa till far i Sankt Petersburg och ett nytt liv började för mig. Nu fick jag lära mig språk och göra nya resor, far hade samlat på sig en förmögenhet, som gjorde det möjligt för mig att få uppleva världen.

Men eftersom jag aldrig riktigt gick i skolan utan fick undervisning av privatlärare, så lärde jag aldrig känna några andra barn, så jag kan väl inte säga att jag trivdes så bra i Ryssland. Men där lade jag ju grunden till mitt intresse för språk, litteratur och uppfinningar.

Sedan flyttade vi alla tillbaka till Stockholm. Men när jag var 40 kändes det som om jag var redo att stå på egna ben. Det var då jag flyttade till Paris och lärde känna Bertha. Hon stannade visserligen inte så länge hos mig, men hennes brev gav mig väldigt mycket inspiration genom hela mitt liv. Hennes engagemang i freds rörelsen var själva anledningen till att jag i mitt testamente skrev att ett av prisen skulle gå just till fredsarbetet.

Efter många resor, experiment och uppfinningar köpte jag en industri i Bofors, en bygd jag tyckte mycket om. Jag tycker Ragnar Sohlman gjorde ett gott jobb som testamentes exekutor. Han såg till att föra mina tillgångar tillbaka till Sverige och därigenom kunde han driva den rättsliga processen kring mitt testamente just i Karlskoga.

Jag vet att ni mest kommer ihåg mig för mitt testamente och orden jag skrev: ”Kapitalet skall utgöra en fond, vars ränta årligen utdelas som prisbelöning åt dem som under det förlupna året hava gjort mänskligheten den största nytta.” Dessa ord är idag kända över hela världen. Men minns även att bakom allt jag lämnade efter mig fanns det en människa, som hoppas att han själv gjorde

mänskligheten någon nytta, även om han inte trodde det själv.”

Kanske var det så här Alfred Nobel själv skulle ha berättat väldigt kortfattat om sitt liv. Vi har under åren försökt oss på många berättelser om vem han var bakom den skäggiga ytan som vi möter på så många ställen idag, inte minst uppe på Björkborn.

Men vem var han och vad bar han på för tankar? Ja, det kan vi förstås aldrig veta riktigt säkert. För Alfred Nobel var liksom vi alla är en person som både visar upp ett ansikte utåt och samtidigt har sidor som man väljer att inte visa för alla. Vi bär alla på våra personliga hemligheter som vi inte delar med någon.

Nobel var en melankolisk man som visade en nästan sjuklig upptagenhet med döden. Och detta är något han faktiskt delar med många människor genom alla tider. Det vi vet är ju att livet måste ta slut för oss en dag. Så det är väl inte särskilt konstigt att det kan vara lätt att hamna i sådana grubblerier. Särskilt för en man som Alfred Nobel som var så berest och såg så många sidor av världen, både fattigdom och rikedom.

Men om det var Alfred Nobels önskan att vi skulle minnas honom även bortom alla Nobelpris och all melankoli så kanske det var en nyfiken man vi skulle minnas. Nyfiken på andra människor, kulturer, språk och uppfinningar. Jag tror han var intresserad av att saker förändrades och inte var som de alltid hade varit. Och kanske kan han smitta av sig med denna nyfikenhet till

oss andra och få oss att vilja upptäcka förändringar som något som tillför våra liv nya värden.

Nobel ville påverka människans utveckling men också freden. Han ville bidra till att vi skulle leva i en värld där människor inte skulle behöva vara oroliga för att leva. Det är en inställning som det vore bra för oss alla att ta till oss. I vår stad, i vårt land, på vår planet sker det förändringar hela tiden. Människor känner oro och måste flytta på sig. De flyr för att komma undan krig.

Betänk då Alfred Nobels arv till oss. Vi kan också omfamna det nya, väl-

komna förändringar, leva livet på ett nyfiskt sätt. Lev ditt liv här och nu och gör det du kan för att bidra till det goda för mänskligheten. Som vi alla vet kan inte en enda göra allt, men alla kan vi göra något.

Så till sist vill jag uttrycka ett tack till Alfred Nobel, för alla nobelpris, alla tankar om livet och inte minst inspirationen till att göra gott för andra människor. Tack Alfred Nobel!

Pernilla Rosin

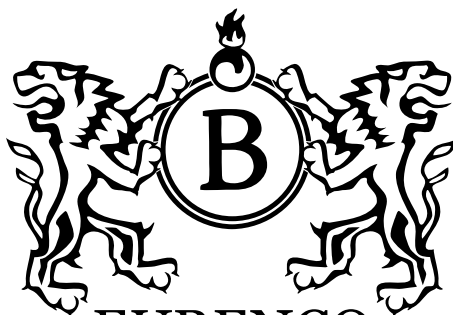
Kyrkoherde, Karlskoga församling



SAAB

Saab Dynamics

BAE SYSTEMS



EURENCO
BOFORS POWDERS

Vad har hänt...

*med brofrågan, världsarvsfrågan
och Nobel Center sedan sist?*

Äntligen beslut om bro vid Nobelmuseet

Vi skrev om broarna till Nobelmuseet i Nobelvännen 1, 2015. Vid sista kommunstyrelsemötet före jul kom beskedet att kommunen är villig att betala en gång- och cykelbro vid bro 2 men då måste kommunen få äga marken och fundamentet. I dag äger Fortum och Eurenco marken. De ser dock inga

hinder att kommunen tar över marken. Länsstyrelsen skall bekosta en egen besiktning. Är fundamenten i bra skick kommer man att bygga gång- och cykelbro över ganska fort. Däremot är fundamenten dåliga kan det ta tid innan bron blir klar. (Källa: Kuriren)

Nej till Björkborn som världsarv

Som vi också har skrivit tidigare i Nobelvännen (1, 2015) har nobelvännen Alf Rosberg lämnat en motion om att nominera Alfred Nobels Björkborn till ett av UNESCO:s världsarv. Kultur- och föreningsförvaltning i Karlskoga har varit i kontakt med Riksantikvarieämbetet och kommit fram till att resan

till världsarv skulle bli lång och kanske även omöjlig då Björkborn inte ser ut som det gjorde förr. Man tror inte på det helt enkelt. Däremot ser man positivt att utveckla och stärka Björkborn som Alf Rosberg också syftar till med sin motion. (Källa: Kuriren)

Nytt förslag om Nobel Center i Stockholm

Arbetet med det nya Nobel Center i Stockholm fortsätter. Efter att det tidigare förslaget väckt motstånd har nu vissa förändringar gjorts.

I september 2015 presenterade Stockholms stad och Nobelstiftelsen fortsättning på projektet kring Nobel Center på Blasieholmen, ett museum som hoppas ska stå klart 2019. Bygget har väckt kritik och Stockholms stads skönhetsråd tyckte bl.a. att byggnaden riskerade att

förminska Slottet och Nationalmuseum. Det ansågs för stort och för högt.

Nu har kritiken sets över och delar av den förra skissen har suddats ut och ritats om. Det nya förslaget skiljer sig inte på ytan så mycket från det tidigare, men byggnaden skall bland annat bli både kortare och lägre. 3 meter kapas på höjden och byggnaden blir 4,5m kortare.

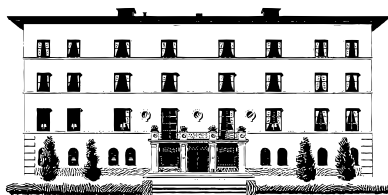
– Jag tycker att de har lyckats behålla alla centrala kvaliteter i det förra

förslaget, lagt till en del nytt och ändå kunnat få byggnaden mindre. Det är ett välarbetat förslag, säger Roger Mogert (S), stadsbyggnads- och kulturborgarråd i Stockholm.

Ytterligare förändringar som gjorts är att man har valt att ta bort det underjordiska garaget. (TT)

Jaana-Kaisa Björk, Nobelvännen

Vi stöder Nobelmuseet: **Vikers AB**



BOFORS HOTEL

Karlskogaregionens internationella mötesplats

www.boforshotel.se

VÄLKOMNA!

Här nedan får du läsa en spännande artikel om hur nobelbyst, tillverkad i Karlskoga, hamnade på Världsbiblioteket i Alexandrina i Egypten. Förre ordföranden på Nobelmuseets Vänner, Rolf Lindelöf, har skrivit en artikel, som finns på nedanstående hemsida. Vi kommer även att publicera artikeln på vår hemsida www.nobelvannen.se. Där kan du läsa mera om Världsbiblioteket och svensk anknytning till den.

www.scancombibalex.nu/the-nobel-section/history-of-the-nobel-bust/swedish/

Hur Nobelbysten kom till Bibliotheca Alexandrina

Det började en söndag morgon i Karlskoga

Författaren av denna berättelse om hur Nobel kom till Bibliotheca Alexandrina är Rolf Lindelöf, före detta ordförande i Nobelmuseets Vänner i Karlskoga.



Bild 1. Alfred Nobels sista hem, Björkborns Herrgård Karlskoga

En söndagsmorgon tidigt på året 2002, så slår jag upp Svenska Dagbladets Kulturbilaga och får se en dubbelsidig och väl beskrivande artikel om det nya världsbiblioteket - Bibliotheca Alexandrina. Texten beskriver den fantastiska ambitionen att återskapa det antika biblioteket, fast i en modernare form. Denna tidningsartikel gav en god bild och en bra beskrivning av den vackra byggnaden, ritad av ett ungt norskt arkitektkontor, "Snøhetta".

Alla goda ambitioner med det nya biblioteket i Alexandria i Egypten fanns också väl beskrivna i artikeln, ambitioner som har förverkligats och för de flesta är väl kända vid det här laget. Men vad som särskilt glädde en Nobelfrälst person var, att det på presidenthustrun Suzanne Mubaraks initiativ - såsom det blivande bibliotekets internationella styrelseordförande - beslutats att inrymma en särskild Nobelsektion. Artikeln beskrev vidare historien om Leif Hjärres insats för att möblera Nobelrummen med möbler från det kända och ärevärdiga möbelföretaget Gärsnäs

AB. I denna omfattande tidningsartikel fanns då också självklart beskrivningen om Scan Com - *Scandinavian Committee for the Bibliotheca Alexandrina* - dess sammansättning, ansvar och roll i sammanhanget.

När jag läste detta lät allting så otroligt fascinerande. Tänk att återskapa det antika världsbiblioteket, och att sikta högt för att förverkliga alla ambitioner att efterlikna det antika biblioteket. Fast i modern tappning.

Men, som Nobelvän fann jag inget om Nobel som då var planerat att ingå i Nobelsektionen. Tiden var nu synnerligen knapp fram till invigningen den 24 april, för att någon initiativtagare från denna stund skulle lyckas ta sig från ide till ett genomförande av lämplig Nobelutsmyckning. Men för mig i läsande stund så såg jag en utmaning. Jag såg också en ganska klar bild av vad som borde finnas på plats för att göra namnet *The Nobel Section* värdigt.

Så här började det hela

I artikeln fanns professor Annica Dahlströms namn, och om hennes roll som ordförande i Scan Com. Det blev ganska snart ett telefonsamtal från mig till henne i bostaden så här på söndagsmorgonen. Jag berättade vem jag var, att jag läst artikeln i SvD Kulturbilaga, och hade vissa idéer hur Nobelsektionen skulle kunna bli ett stolt och vackert inslag i biblioteket.

Mina förslag var självklart i denna stund inte baserade på någon ekonomisk kalkyl eller hade nödvändiga förankringar. Men här gällde det att snabbt testa ett samlat förslag.

Annica Dahlström lyssnade intresserat, och tyckte förslaget beträffande Nobels närvaro i Nobelsektionen var ett bra förslag. För att nu förverkliga detta så var både tiden, plus en snabb förankring kring förslaget kritiska faktorer.

Ganska snart så förelåg en grov uppskattning om kostnaderna, plus om genomförandet av de tänkta förslagen rent praktiskt skulle kunna genomföras, med framför allt tiden som det värsta hotet.

Förslagen - hur profilera Nobel på världsbiblioteket

Nu blir man ju som läsare väldigt nyfiken på vilka förslag som kunde födas så snabbt en tidig och mulen söndagsmorgon. Jag hade ingen som helst uppfattning om lokalernas placering och utseende, faktorer som ju delvis kunde styra Nobelsakerna.

Men det fick bli en senare fråga. Vissa saker bara måste finnas presenterade där.

- Först och främst - en vacker byst av Alfred Nobel.
- En tavla (kopia) förställande Alfred Nobel sittande i sitt laboratorium. Vackert inramad med guldrum i gammal stil.

- Ett par fullskaliga nobeldiplom (kopior) av de senaste Nobelpristagarna från Egypten.
- Alfred Nobels testamente i kopia graverat på guldplatta, och vackert monterat på designad träplatta.

Det här kändes som en bra början, förutsatt att tiden skulle räcka till. Inom sig kände man att det alltid säkert tillkommer ett antal osäkra faktorer som anknyter föreslagna och som man lätt kan snubbla på.

Den spännande historien om Nobelbysten

När väl dittills inblandade parter var överens, och vi fått förankrat förslagen på respektive håll, så var det verkligen bråttom att starta upp alla kontakter och göra beställningar. Att få gjutet en fullskalig byst i brons på denna ytterligt korta tid blev en verklig utmaning. Enklart - om man nu får använda ett sådant ord i sammanhanget - var att få Karlskoga Kommun att montera av bysten av Alfred Nobel från sin stensockel och lämna den för avgjutning. Goda kontakter plus en förstående kommunledning som helhjärtat ställde upp gjorde det möjligt.

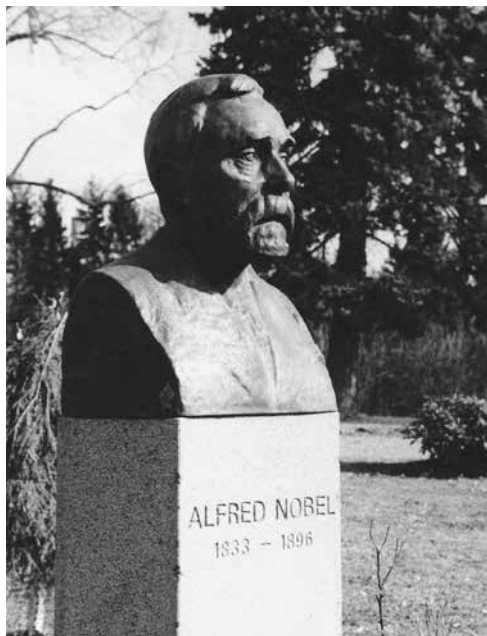


Bild 2. Christian Erikssons byst av Alfred Nobel i Karlskoga

Nästa goda kontakt som fick putsas av rejält var Bergmans Gjuteri i Karlskoga. Bergmans Gjuteri hade en gång gjutit denna byst, som skulpterats av Christian Eriksson 1930.

Nästa avgörande fråga att lösa var, hur snabbt kan man få tillståndet och den formella rätten att kopiera bysten.

Det kan i sammanhanget vara värt att nämna att skulptören Christian Eriksson från Taserud vid Arvika har gjort många berömda och folkkära statyer som finns placerade runt om i landet, men även ute i världen. Och numera även med Alexandria på kartan.

Åter till gjuteriet. Här gällde det att få mästergjutaren och den äldre ägaren Bergman att lägga vissa andra jobb åt sidan till fördel för kopieringen av Alfred Nobel. Han beskrev livfullt hela den komplicerade processen. Hur de måste göra en gjutform, i detta fall i 52 delar från bysten, och att sedan sätta samman delarna innan götet hälls i. Och formen får då inte spricka! Och götet måste rinna ut i alla delar och skrymslen i formen! Detta arbete måste enligt planen gå näst intill på dagen innan den måste vara helt klar, vissa efterarbeten inkluderade. En stor chansning, men gjutarmästaren fick det enkla beskedet - bara kör, men lyckas!

Otaliga är de gånger som jag under processens gång besökte Bergmans, och på plats följde upp arbetet. När götet slutligt hade svalnat skulle ju formen knackas bort. Chansen att lyckas eller misslyckas är 50/50. Men när alla formbitar avlägsnats var lyckan stor.

Det blev ett lyckat resultat!

Ett misslyckande hade totalt spräckt alla möjligheter att ha en byst färdig till invigningen. Plus stora extrakostnader för en andra gjutning.



Bild 3. Den just färdiggjutna bysten av Alfred Nobel

Emil Östermans tavla av Alfred Nobel

Här kom den enklaste delen i uppdraget, nämligen att ta fram en kopia av Emil Östermans kända tavla, som beskriver Alfred Nobel sittande i sin laboratoriehörna på Björkborn i Karlskoga. Detta är den nationellt – men även internationellt – mest kända avbildning av denne kände svenske ikon.



Bild 4. Emil Östermans tavla av Alfred Nobel i sitt laboratorium i Björkborn

När kopian av tavlan väl var färdig, så återstod att överlämna den till Scan Com. Eftersom vi ännu inte hunnit träffas, så inbjöd vi en delegation från Scan Com att besöka Alfred Nobels hem, Björkborn i Karlskoga. Då kunde vi ju göra en liten ceremoni kring överlämnandet, samtidigt som vi blev mer bekanta med varandra. Men dessutom få tillfälle att finslipa planer och överenskommelser. Och så blev det. Lördagen den 16 februari.



Bild 5. Rolf Lindelöf överlämnar Nobeltavlan till Annica Dahlström

Scan Com kom till Björkborn med en delegation bestående av Annica Dahlström och Hans Kristian Simensen. Så skapade vi då en liten ceremoni så Nobelmuseets Vänner fick överlämna tavlan som en gåva. Ganska snart efter överlämnandet så fick jag tillbaka tavlan igen!

Annica Dahlström hade en god anledning och ett bra förslag, nämligen att detta överlämnande egentligen borde ske samtidigt med den stora ceremonin på Medelhavsmuseet i Stockholm, då bland annat Sveriges gåva till världsbiblioteket skulle överlämnas. Vid detta tillfälle så kunde Alfred Nobel tavlan officiellt överlämnas till Scan Com, och därmed representera samtliga gåvor från Nobelmuseets Vänner i Karlskoga. Och så blev det.

Egyptiska Nobelpristagare

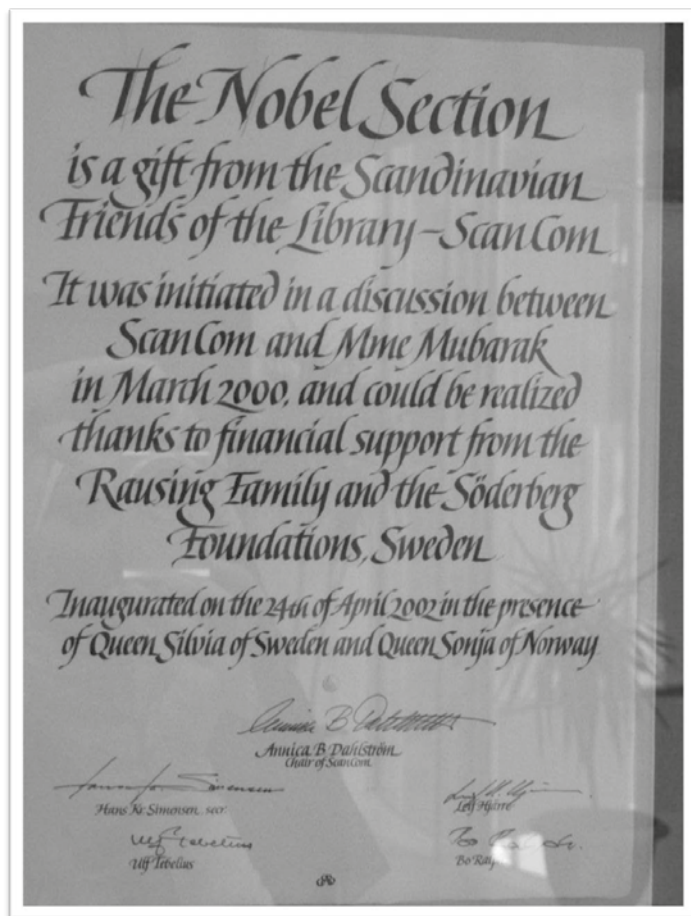
Jag hade sedan ett antal år tillbaka fått en god vän i kalligrafen och konstnären Annika Rücker, som sedan 1988 gjort nobeldiplomen - och gör så fortfarande - för pristagare i litteratur, fysik, kemi och ekonomi. Under hennes tid har hon bland annat gjort diplom för den senaste egyptiske Nobelpristagare Ahmed H. Zewail (1999, kemi) och den engelske pristagen V.S. Naipaul (2001, litteratur). Inget kändes mer rätt än att genom Annika Rücker ta fram kopior i fullskala av

dessa diplom för att kunna ställa ut i Nobelsektionens lokaler. Det är ju intressant att få se hur nobeldiplomen ser ut, som ju i sina original snabbt försvinner bort med Nobelpristagaren och sedan inte syns mer. Dessutom är det en artig gest mot värdlandet Egypten att ha dessa nobeldiplom finns representerade i Nobelsektionen.



Bild 6. Ahmed H. Zewail och V.S. Naipaul Nobeldiplom

Eftersom Annika Rücker är en internationellt erkänd kalligraf, så fick hon uppdraget av Scan Com att även göra invigningsdiplomet utanför Nobelsektionen. Inte enbart på engelska utan även på arabiska. En stor utmaning i sig, då hon tidigare aldrig gjort något i kalligrafi på detta språk. Ett språk med gammal vacker skrift. Och resultatet blev mycket bra. Problemet som uppstod när detta arbete med den engelska och arabiska texten var färdigt och inramat, var att datum för invigningen - som skrivits på tavlan - fick flyttas fram på grund av oroligheter i omvärlden. Lite kuriosa för framtiden, som avspeglar hur osäker tillvaron ibland kan vara.



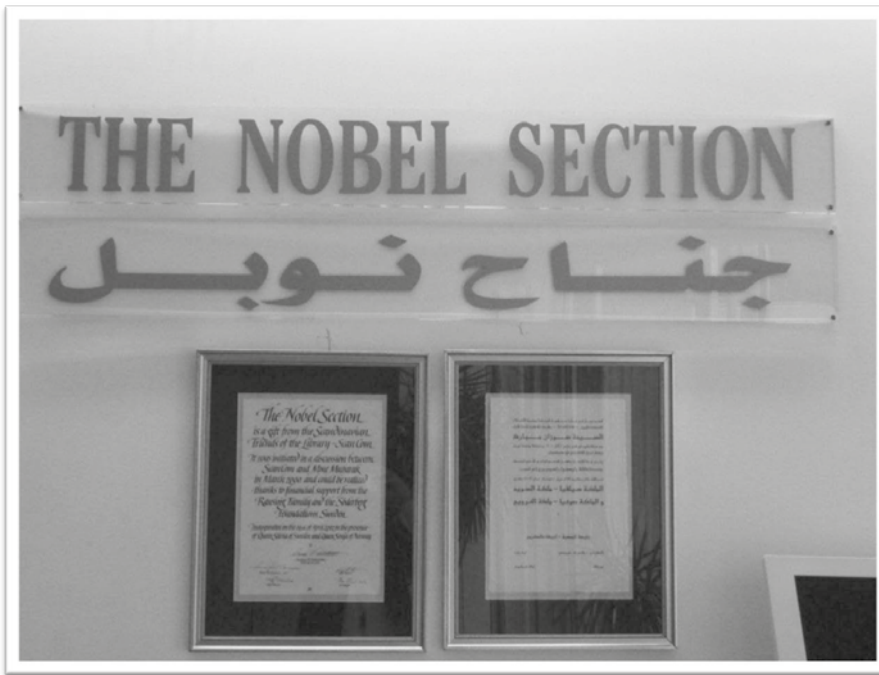


Bild 7. Invignings- och donationsdiplomet utanför Nobelsektionen

Världens mest berömda testamente

Man kan med fog säga att Alfred Nobels testamente, som han skrev i Paris i november 1895, är världens mest uppmärksammade testamente. Och på grund av dess innehåll som reglerar Nobelprisen därmed också aktualiseras varje år. Intressant i sammanhanget är att testamentet var långt ifrån fullgånget som legal handling, men konsekvensen av innehållet desto viktigare när det väl vann laga kraft. Detta testamente bara måste finnas med i någon form, på något sätt, placerat i något av rummen på Nobelsektionen.

Ett företag som specialiserat sig på gravyr på metallplattor som täcks med guld, fick uppdraget att med hjälp av en förlaga gravera första sidan av Alfred Nobels testamente. Denna sida har hans egen underskrift, samt platsen och datum för undertecknandet.



Bild 7. Alfred Nobels testamente graverat i guld efter originalet

Träslaget som testamentet skulle monteras på var även det körsbärsträ, precis som möblemanget. Men inte nog med denna guldgravyr. Vi måste ju ha ett par guldplattor på podiet som bysten av Alfred Nobel var avsedd att stå på. Dessa guldplattor har

nu texten:

(över)

Alfred Nobel

1833-1896

Alfred Bernhard Nobel (hans personliga signatur från testamente)

(under)

Gift from

The Nobel Museum

Karlskoga Sweden

and Scan Com

April 2002

Leverantören till guldplattorna garanterade minst 100 år utan att plattorna och guldgravyrerna påverkas på något sätt. Och det gäller utomhus!

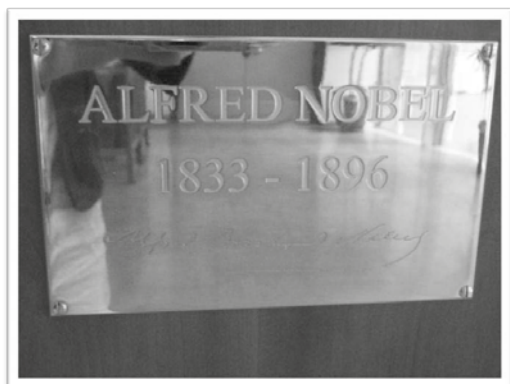


Bild 8. Podiets guldplattor



Sveriges gåva och vår gåva till biblioteket

Måndagen den 4 mars skedde det högtidliga överlämnandet av Sveriges gåvor till Bibliotheca Alexandrina på Medelhavsmuseet i Stockholm. Sveriges officiella gåva till biblioteket var en vävnad som mäter 3,5 x 2,5 m med tusenåriga mönster och en vävteknik från faraonisk tid. En annan intressant gåva som förärats Nobelsektionen är Märta Måås-Fjetterströms "Ordspråksmattan", som nu pryder konferensrummets golv.



Bild 9. Sveriges gåva till biblioteket. En unik vävnad



Bild 10. En interiör med placeringen av Ordspråksmattan och Nobeldiplomen

Vid ceremonin överlämnan jag - som representant och ordförande i Nobelmuseets Vänner i Karlskoga - och Annika Rückervåra gåvor, som nämnts ovan. Mottagare var Scan Com representanter Annica Dahlström och Hans Kristina Simensen. Tavlan av Alfred Nobel fick representera samtliga de gåvor som nämnts ovan.

Båten till Alexandria väntar

Dagen efter, det vill säga tisdagen den 5 mars, så for jag mitt i natten med en inhyrd skåpbil till Bergmans Gjuteri i Karlskoga för att hämta den alldeles nygjutna bronsbysten av Alfred Nobel. Gjutmästaren Bergman och viss personal var med att lasta in bysten, och sedan stolt vinka av mig mot vidare snabb bilfärd mot Gårsnäs på Österlen.

Väl framme så stod långtrRADAREN färdig på tomgång för att snarast ge sig iväg för att vidarebefordra lasten till den väntande båten med destination Alexandria. Tala om små marginaler. "Stäng av motorn", vi måste först montera de tre guldplattorna på sina respektive platser. Testamentet på ramen, plus de två övriga skyltarna på bystens sexkantiga sockel, också gjord i körsbärsträ.

Sockeln vackra utformning måste ju passa bysten, och var Leif Hjärres förslag efter viss dialog oss emellan.

När långtradaren väl körde iväg med allt, så gav man en suck av lättnad. Det hade varit ett par intensiva månaders kamp mot klockan. Men det blev möjligt tack vare några få personer som helhjärtat och med stor förståelse ställt upp under resans gång. Plus en viss portion tur.



Bild 11. Utsidan av Nobelsektionen med Alfred Nobels byst

Framme i Alexandria

Onsdagen den 24 april var allting klart på plats i The Nobel Section på Bibliotheca Alexandrina. Men invigningen blev ju tyvärr uppskjuten som ovan nämnts. Men detta är en annan historia.

Nu kan vi besöka och njuta av allt vackert som finns på plats. Inte bara det redan historiska och världsberömda byggnadskomplexet Biblioteka Alexandrina, utan även den inrymda Nobelsektionen med all sin vackra utsmyckning.

Detta är historien hur Nobelbysten kom till Bibliotheca Alexandrina.

Må minnet av Alfred Nobel, hans gärningar och hans testamente leva länge.

Helsingborg

April 2011

Rolf Lindelöf



Branobel

Under andra hälften av 1800-talet drev bröderna Ludvig, Robert och Alfred Nobel ett av världens största oljebolag i Baku vid Kaspiska havet i nuvarande republiken Azerbajdzjan.

Branobel (egentligen Tovarishchesto Nephtanavo Proisvodstva Bratiev Nobel eller på svenska Naftaproduktionsaktiebolaget Bröderna Nobel) var ett ryskt oljebolag startat av Ludvig Nobel och Robert Nobel. Oljan (nafta) togs upp i Baku i nuvarande Azerbajdzjan vid Kaspiska havet med början 1876. Bolaget hade sitt huvudkontor i Sankt Petersburg. Efter Ludvig Nobels död 1888 blev hans son Emanuel Nobel chef för bolaget. Efter ryska revolutionen förstatligades oljeindustrin 1920. Familjen Nobel hade lämnat landet 1917 respektive 1918 (Emanuel). Bolaget upphörde 1964.

Med kapital som skapats i faderns vapenfabrik i St Petersburg investerade bröderna i det stora oljefältet. Oljan hade hög kvalitet och med sin tekniska bakgrund kunde bröderna förbättra destillation, produktion och transporten, och inom kort var man det största industriella företaget i Ryssland. Robert

Nobel konstruerade fartyg, pråmar och järnvägsvagnar med cisterner, som förde oljan genom Ryssland till marknaderna i Väst. Även var man pionjär genom att konstruera en lång oljeledning genom Georgien som förde oljan nära 1.000 km till Batumi vid Svarta Havet. År 1916 producerades 1,25 miljoner ton olja. En kuriositet är det faktum, enligt Nobels efterlevande, att Josef Stalin en tid arbetade som smörjare vid borrhornen.

Bland innovationer under bolagets första år kan nämnas:

- Den första ryska oljeledningen (1878).
- Världens första cylindriska oljecisterner, (1878).
- Världens första specialbyggda oljetanker och världens första självnivellerande båt (Zoroaster).
- Rysslands första kraftverk för energi till annat än belysning.

I det aktiebolag som bildades 1879 satsade även Alfred Nobel kapital och som mest hade bolaget ca 50.000 anställda runt om i världen, varav 13.500 i Baku. Bolaget arbetade i en kapitalintensiv bransch och räddades flera gånger av kapitalinjektioner från Alfred Nobel. Först kring sekelskiftet 1900 blev bola-

get riktigt lönsamt. Vid bolsjevikernas övertagande av oljefälten lyckades likväl familjen Nobel sälja hälften av sina aktier till Standard Oil (NY) och man räknar att 12% av Alfred Nobels förmögenhet har sitt ursprung i dessa aktier.

Text och bilder: Wikipedia



Nobels oljeanläggningar i Baku.



Branobels förvaltarebostad Villa Petrolea i Baku.



Äldre nafta transport.

Zoroaster. Världens första tankfartyg. 2000 ton tankbåt för Kaspiska havet. Levererad till bröderna Nobel i Ryssland.





Resa till Baku

Nobelmuseets vänner och Svenska Kemistsamfundet Bergslagskretsen har diskuterat en gemensam resa till Baku som ligger i Azerbajjan. Bröderna Nobel var där verksamma inom oljeindustrin.

Tidpunkt för resan: 26-30 september 2016.

Deltagare: Nobelmuseets vänner, Svenska Kemistsamfundets Bergslagskretsens medlemmar och andra intresserade.

Resplan: Arlanda - Baku t.o.r. med Turkish Airlines.

Pris: Ca. 9000:-per person vilket innefattar flyg, hotell 4 nätter i dubbelrum med frukost och visum, som kostar ca 750: - per person, samt transport Karlskoga-Arlanda t.o.r. Beträffande aktiviteter i Baku med omgivning har vi på att undersöka detta och har fått en del uppslag.

Intresseanmälan förlängd tid Nobelmuseets vänner: Vi behöver få intresseanmälan med antal personer senast 1 maj 2016. Definitiv anmälan med inbetalning av deposition måste ske senast 1 juni 2016.

Anmälan: Till Hans Johansson per e-post: hans.johansson@nobelkarlskoga.se
För mera information se: www.nobelvannen.se.

MEDLEMSINFORMATION till dig som är medlem!

Hemsida www.nobelvannen.se

Vår ansvarige för hemsidan i styrelsen heter Olof Frisk. Du kan läsa på hemsidan det senaste som har hänt och kommer att hända www.nobelvannen.se. Lagg det i minnet och i favoriterna!

Medlemsavgift för 2016

Betalas in fr.o.m. januari 2016

Medlem	Avgift
Enskild	150 kr
Familj	300 kr

Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074.

Skriv på ditt namn, adress och e-mailadress på inbetalningen. OBS! Byter du postadress eller mailadress låt oss veta det. Skicka det till Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga eller via mail: anita@ojendal.se Se vidare info också på vår hemsida www.nobelvannen.se

Medlemskort

Du får ett medlemskort med i denna tidning. Det är ett önskemål som antligen har gått i uppfyllelse. Medlemskortet finns längst bak i tidningen. Du klipper sista sidan efter markerad linje. Där finns ditt namn och din adress och på andra sidan finns Nobelmuseets Vänners logotype. Klippt

och Klart att använda t.ex. när du besöker museet och går på Konsertföreningens konserter på museet (läs nedan).

Gratis inträde till Nobelmuseet

Du får gå gratis till Nobelmuseet om du är medlem. Säg det bara i kassan på Kaféet där man köper biljetter och visa ditt medlemskort, som nu finns längst bak i tidningen med ditt namn och adress på som vi skrev här ovan.

Samarbete med Konsertföreningen

Nobelvännerna fortsätter även i vår sitt samarbete med Karlskoga konsertförening och som medlem får man 50 % rabatt på biljetten då programmet är på Alfred Nobels Björkborn.

Kafé Saffran & Kardemumma

Kafé Saffran & Kardemumma finns på Mötesplats Alfred Nobel. Där kan du njuta av goda lunchsoppor och räksmörgåsar mm. Gott hembakat till fika finns det också. Du kan köpa souvenirer med anknytning till Alfred Nobel och Karlskoga på Kaféet.

Öppettider är tisdag-lördag 10-16

*Klipp ur
och spara!*



klipp

MEDLEMSKORT

Nobelmuseets vänner

2016



Kontaktinformation Nobelmuseet i Karlskoga

Björkbornsvägen 10, SE-691 33 KARLSKOGA

Tel: 0586-834 94

E-post: info@nobelkarlskoga.se

www.nobelmuseetikarlskoga.se

Christer Franklin

Platschef

070-298 93 46

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

Hans Johansson

Platschef

070-326 04 92

hans.johansson@nobelkarlskoga.se

B

Returadress: Anita Öjendahl, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga

Händer i vår på Nobelmuseet

Utställningen om Werner Vögeli som hovtraktör pågår t.o.m. augusti 2016 och finns i Alfred Nobels laboratorium i Karlskoga.

Lördagen den 30 maj Sedvanligt valborgsfirande på gårdsplanen på Nobelmuseet. Marknaden börjar kl. 17.00 och program kl. 18.00 Se närmare information på www.nobelmuseetikarlskoga.se , www.nobelvannen.se och i dagstidningarna.

Torsdagen den 2 juni Kammarmusik i Sommartid med Nobelkvintetten och pianisten Daniel Turano

Fredagen den 10 juni Sommarmusik på Björkborn med Svenska Klarinettsextetten